

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

[Avaleht](#) > Abiks Riigikohtusse pöördujale

Abiks Riigikohtusse pöördujale

- [1. Millal saan pöörduda Riigikohtusse?](#)
- [2. Kas mul peab olema esindaja?](#)
- [3. Kuidas algatada põhiseaduslikkuse järelevalve menetlust?](#)
- [4. Mis on teistmine?](#)
- [5. Mida teha, kui mul ei ole majanduslikel põhjustel võimalik endale esindajat palgata?](#)
- [6. Kuidas Riigikohtule dokumente esitada?](#)
- [7. Mis on kaitsjon ja kuidas seda tasuda?](#)
- [8. Kuidas leida Riigikohtu dokumente ja lahendeid?](#)
- [9. Kuidas esitada Riigikohtule teabenõuet või selgitustaotlust?](#)
- [10. Kuidas Riigikohus minu andmeid kaitseb ja avalikustab?](#)
- [11. Kuidas taotleda oma isikuandmete eemaldamist kohtulahendist?](#)
- [12. Kuidas tutvuda toimikute ja menetlusedokumentidega?](#)
- [13. Kuidas saada menetlusedokumentidest ära kirju ja väljatrükke?](#)
- [14. Kuidas toimub isikute vastuvõtt Riigikohtus?](#)
- [15. Kuidas pöörduda Euroopa Inimõiguste Kohtusse?](#)
- [16. Kuidas saada infot Riigikohtu külastamise kohta?](#)

1. Millal saan pöörduda Riigikohtusse?

Kui soovite Teid puudutava ringkonnakohtu lahendi vaidlustada, saate esitada Riigikohtule kassatsioon- või määruskaebuse. Enne Riigikohtusse pöördumist peab kohtuasi olema reeglina läbinud nii maa- või halduskohtu kui ka ringkonnakohtu menetluse. Riigikohus vaatab kolmanda astme kohtuna läbi nii kriminaal-, tsiviil- kui ka haldusasju. Selleks tuleb järgida kaebuse esitamise tähtaega ja tingimusi. Menetlus toimub Riigikohtus vastavalt [kriminaalmenetluse seadustikus](#) [1], [väärteomenetluse seadustikus](#) [2], [tsiviilkohtumenetluse seadustikus](#) [3] ja [halduskohtumenetluse seadustikus](#) [4] sätestatule, samuti täidab Riigikohus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtuna [põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduses](#) [5] loetletud ülesandeid. Erinevate menetlusliikide puhul kehtib menetlusseadustikest tulenevalt erinev menetluskord. Ka juhul, kui Teid puudutavas kohtuasjas on lahend juba jõustunud, kuid hiljem ilmnesid uued asjaolud, saab Riigikohtult taotleda lahendi ülevaatamist teistmise korras. Kohtusse pöördumist selgitab üldisemalt [kohtusse pöörduja meelepea](#) [6].

Silmas tuleb pidada, et õiguslikke seisukohti väljendab Riigikohus üksnes konkreetse kohtuasja menetlemisel. Väljaspool kohtumenetlust ei saa Riigikohus õiguslikke seisukohti võtta. Samuti ei ole Riigikohtu võimuses õiguslase nõu ega juhiste andmine. Väljaspool kohtumenetlust vastab

Riigikohus [avaliku teabe seadusest](#) [7] ja [märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seadusest](#) [8] tulenevatele päringutele.

2. Kas mul peab olema esindaja?

Kassatsioonkaebus või teistmisavaldus tuleb esitada Riigikohtule üldiselt esindaja vahendusel. Erinevat liiki kohtuasjade puhul kehtivad erinevad reeglid:

- kriminaalasjade puhul saab [kriminaalmenetluse seadustiku](#) [9] § 344 lg 3 kohaselt Riigikohtusse kassatsiooni esitada üksnes prokurör või advokaat süüdistatava kaitsjana või kannatanu, tsiviilkostja või kolmanda isiku esindajana, väärteloasjade puhul on see õigus [väärteomenetluse seadustiku](#) [2] § 155 lg 2 kohaselt menetlusaluse isiku advokaadist kaitsjal, kohtuvälisel menetlejal või tema advokaadist esindajal;
- tsiviilasjade puhul võib menetlusosaline hagimenetluses Riigikohtus [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) [3] § 677 lg 4 ja § 218 lg 3 kohaselt menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada üksnes vandeadvokaadi vahendusel, hagita menetluses võib menetlusosaline Riigikohtus menetlustoiminguid teha ning avaldusi ja taotlusi esitada ka ise;
- haldusasjades võib [halduskohtumenetluse seadustiku](#) [10] § 31 lg 1 kohaselt Riigikohtusse pöörduda menetlusosaline isiklikult või esindaja kaudu. Esindaja peab vastama sama seadustiku § 32 lg-te 1 ja 2 nõetele.

3. Kuidas algatada põhiseaduslikkuse järelevalve menetlust?

Kui leiate, et mõni seadus või määrus on vastuolus põhiseadusega, siis selle kontrollimiseks üksikisik otse Riigikohtusse pöörduda ei saa. Õigustloova akti põhiseaduslikkuse kontrollimiseks saavad Riigikohtule esitada taotluse Vabariigi President, õiguskantsler, kohaliku omavalitsuse volikogu või Riigikogu. Sellise kontrollimenetluse läbiviimist reguleerib [põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seadus](#) [5].

Kui leiate, et mõni Te-id ja Teie õigusi puudutav seadus, määrus või selle säte ei vasta põhiseadusele, saate pöörduda esimese astme kohtu poole või esitada avalduse [õiguskantslerile](#) [11], et õigustloova akti põhiseadusele ja teistele seadustele vastavust kontrollitaks.

Õigustloova akti põhiseadusele vastavuse kontrolli saab algatada ka esimese või teise astme kohus, kui ta leiab kohtuasja käigus, et mõni seadus või säte on põhiseadusega vastuolus. Sel juhul jätab kohus sätte kohaldamata ja edastab tehtud otsuse või määruse Riigikohtule. Riigikohtus lahendab asja põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium.

4. Mis on teistmine?

Teistmine on juba jõustunud kohtuotsuse või -määruse uus läbivaatamine Riigikohtus, kui ilmsiks on tulnud uusi asjaolusid. Selleks peab esitama avalduse menetlusosaline või muu isik, kelle kohus oleks pidanud asja lahendamisel kaasama. Teistmist võimaldavad olukorrad on menetlusseadustikes täpselt loetletud (vaata täpsemalt [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) [3] 68. peatükk, [kriminaalmenetluse seadustiku](#) [1] 13. peatükk, [väärteomenetluse seadustiku](#) [2] 15.

peatükk, [halduskohtumenetluse seadustiku](#) [10] 22. peatükk). Teistmisavaldus tuleb esitada üsna pea pärast uutest asjaoludest teadasaamist. Tsiviil- ja haldusasjades on tähtaeg üldjuhul kaks kuud, kriminaal- ja väärteoasjades pikemad, ulatudes kuue kuuni.

5. Mida teha, kui mul ei ole majanduslikel põhjustel võimalik endale esindajat palgata?

Kui Teil ei ole majanduslikel põhjustel võimalik endale esindajat palgata, võite taotleda riigi õigusabi. Riigi õigusabi kohta saab täpsemalt lugeda Eesti Advokatuuri [riigi õigusabi kodulehelt](#) [12] ja [Eesti kohtute veebilehelt](#) [13], tasuta selgitusi riigi õigusabi võimaluste kohta annavad ka advokaadibürood. Riigi õigusabi andmine toimub [riigi õigusabi seaduse](#) [14] alusel.

6. Kuidas Riigikohtule dokumente esitada?

Menetlusedokumentide esitamist reguleerib [kohtule dokumentide esitamise kord](#) [15]. [E-toimiku](#) [16] kaudu saavad menetlusosalised ja nende esindajad esitada Riigikohtule menetlusedokumente elektrooniliselt ja jälgida kohtumenetluse käiku. Dokumendid peavad vastama korra §-s 20³ loetletud nõuetele, olema digitaalallkirjastatud ning ühe menetlusedokumendi maht võib olla kuni 200 megabaiti. Korraga esitatavate menetlusedokumentide kogumaht ei või ületada 250 megabaiti.

Menetlusedokumente saab esitada ka Riigikohtu kantselei e-posti aadressile kantselei@riigikohus[dot]ee. Palume digitaalallkirjaga dokumente saata ainult sellel aadressil, teistele Riigikohtu elektronposti aadressidele saabunud digitaalallkirja sisaldav elektronkiri edastatakse kantseleisse. E-postiga digitaalallkirjastatud dokumentide esitamisel kohtule tuleb panna tähele, et:

- e-kirja mahupiiri on 5 megabaiti, seda ületav kiri tuleb poolitada;
- digitaalallkirjastamiseks tuleb kasutada AS Sertifitseerimiskeskuse tarkvara Digidoc Client;
- dokument tuleb esitada lihtteksti (*Text*), RTF (*Rich Text Format*), PDF (*Portable Document Format*), ODF (*Open Document Format*), DOC (*MS Office Word Document*), DOCX (*Office Open XML Document*), DDOC (digitaalselt allkirjastatud fail), BDOC (rahvusvaheline digitaalallkirja vorming), JPG (pildifail), XLS (*MS Office Excel Spreadsheet*) või XLSX (*MS Office Excel workbook*) vormingus;
- dokument peab olema loetav *Adobe Readeri* või *Microsoft Wordi* tarkvara abil;
- dokument ei tohi sisaldada muutuvaid osi (kirja sisu muutuvaid linke);
- dokument peab sisalduma manusena e-kirjas.

E-posti teel saadetud dokumendi jõudmisest aadressile kantselei@riigikohus[dot]ee saab dokumendi esitaja automaatse elektroonilise vastuvõtukinnitususe dokumendi laekumise kohta.

Paberil menetlusedokumente saab saata Riigikohtu postiaadressile Lossi 17, Tartu 50093, Eesti.

7. Mis on kautsjon ja kuidas seda tasuda?

Riigikohtule esitatavalt kassatsioon- või määruskaebuselt ja teistmise avalduselt tuleb tasuda kassatsioonikautsjon.

- Tsiviilasjades tasutakse [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) [3] § 140 lg 2 alusel kassatsioonkaebuselt kautsjoni 1% tsiviilasja hinnast, arvestades kaebuse ulatust, kuid mitte alla 100 euro ja mitte üle 3000 euro. Hagita asjas, mittevarelise hagi asjas, samuti määruskaebuselt tasutakse kautsjoni 50 eurot.
- Kriminaal- ja väärteoasjades [kriminaalmenetluse seadustiku](#) [1] ning [väärteomenetluse seadustiku](#) [2] kohaselt **kautsjonit tasuma ei pea**.
- Haldusajades, HKMS § 107 lg 1 ja 2 kohaselt tasutakse Riigikohtule esitatavalt kassatsioonkaebuselt ja teistmisavalduselt kassatsioonikautsjon. Kassatsioonikautsjonit ei tasuta haldusajades, mis on riigilõivuseaduse § 22 järgi riigilõivuvabad. Kassatsioonkaebuse või teistmisavalduse esitamisel tasutakse kautsjonina 25 eurot.

Kohtuasjade riigilõivud, tagatised, kautsjonid jm tasutakse alates 1. juulist 2014

Rahandusministeeriumi kontodele (vaata täpsemaid juhiseid [Eesti kohtute veebilehelt](#) [17]):

SEB Pank – EE571010220229377229 (SWIFT: EEUHEE2X)

Swedbank – EE062200221059223099 (SWIFT: HABAEE2X)

Luminor Bank – EE221700017003510302 (SWIFT: NDEAEE2X).

8. Kuidas leida Riigikohtu dokumente ja lahendeid?

Pärast menetlusotsuse tegemist avaldame oma veebilehel selle tulemuse – menetleda või mitte menetleda; sellele lisaks ka kaebuse esitaja nime ning üldsõnalise kaebuse sisu kirjelduse või kriminaalasja puhul süüdistuse sisuks oleva kuriteo kvalifikatsiooni. Need andmed eemaldatakse 30 päeva möödumisel avaldamisest.

Istungite ja kirjalikus menetluses asja läbivaatamise aeg avalikustatakse Riigikohtu veebilehel alates selle määramisest. Üldjuhul avaldatakse ka menetluse poolte nimed ning üldsõnaline kaebuse sisu kirjeldus või kriminaalasja puhul süüdistuse sisuks oleva kuriteo kvalifikatsioon. Rohkem kui seitse päeva tagasi toimunud kriminaal-, tsiviil- ja põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumite istungite nimekirju Riigikohtu veebilehel ei näidata. Halduskolleegiumis toimunud istungite andmeid näidatakse istungi toimumise järel 30 päeva.

Veebilehel avaldatakse ka Riigikohtu [lahendid](#) [18].

9. Kuidas esitada Riigikohtule teabenõuet või selgitustaotlust?

Avaliku teabe seaduse alusel saab Riigikohtule esitada teabenõude – taotluse avaliku teabe saamiseks. Teabenõudega saab Riigikohtult küsida üldiseks kasutamiseks mõeldud dokumente, mis on koostanud Riigikohtu töö käigus. Selleks võib kasutada [teabenõude esitamise vormi](#) [19], Riigikohtu kantselei e-posti aadressi kantselei@riigikohus [dot] ee, Riigikohtu postiaadressi Lossi 17, Tartu 50093, Eesti või pöörduda telefoni teel õigusteabe- ja koolitusosakonna peaspetsialisti poole. Teabenõudele vastatakse viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Vajadusel võib Riigikohus tähtaega pikendada kuni 15 tööpäevani.

[Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) [8] alusel saab Riigikohtule esitada märgukirja või selgitustaotluse. Märgukirjaga saab teha Riigikohtule ettepanekuid asutuse töö korraldamiseks või valdkonna arengu kujundamiseks või anda avaliku elu ja riigivalitsemisega seotud teavet. Selgitustaotlusega saab küsida teavet, mis

eeldab Riigikohtu käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist, samuti Riigikohtu tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse kohta õiguslase selgituse andmist. Selgitustaotlusele vastates saab Riigikohtu õigusteabe- ja koolitusosakonna peaspetsialist selgitada menetluskorda Riigikohtus, õiguslase nõu andmine ega seaduste tõlgendamine väljaspool konkreetse asja menetlust Riigikohtu pädevuses ei ole. Märjukirjale või selgitustaotlusele vastatakse 30 päeva jooksul, vajadusel võib vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni.

10. Kuidas Riigikohus minu andmeid kaitseb ja avalikustab?

Teil on õigus tutvuda andmetega, mida Riigikohus on Teie kohta kogunud. Kui soovite andmete väljastamist paberil, tuleb [avaliku teabe seaduse](#) [20] § 25 lg 2 ja [isikuandmete kaitse seaduse](#) [21] § 19 lg 2 kohaselt alates 21. leheküljest tasuta teabenõude täitmise kulude katteks 0,19 eurot lehekülje kohta. Samuti on Teil õigus nõuda ebaõigete isikuandmete parandamist. Selleks tuleb Riigikohtule esitada omakäeliselt või digitaalselt allkirjastatud taotlus.

Kui esitate teabenõude sellise teabe saamiseks, mis sisaldab Teie või kolmandate isikute juurdepääsupiiranguga isikuandmed, peab Riigikohus enne selle teabe väljastamist teabenõudja isiku tuvastama. Kolmandaid isikuid puudutava teabe saab väljastada üldjuhul vaid siis, kui selleks on olemas kolmanda isiku nõusolek. Nõusolekuta saab kolmandaid isikuid puudutava teabe väljastada vaid juhul, kui seda lubab [isikuandmete kaitse seadus](#) [22].

Isikute pöördumised ja muu kohtu kirjavahetus registreeritakse Riigikohtu [dokumendiregistris](#) [23]. Dokumendiregistris ei ole nähtavad Teie ees- ja perekonnanimi, vaid üksnes initsiaalid. Eraisikutega peetud kirjavahetust säilitatakse Riigikohtus 5 aastat. Selle tähtaja ületanud dokumendid hävitatakse.

Kui külastate Riigikohtu veebilehte, salvestatakse ja säilitatakse andmed kasutatava arvuti või arvutivõrgu internetiaadressi (IP-aadressi), arvuti veebilehitseja, operatsioonisüsteemi tarkvaraversiooni, külastamise aja ja kestuse kohta. Riigikohus ei seo kogutavat infot isikut tuvastava teabega ja kasutab seda üksnes isikustamata kujul. Andmeid kogutakse ja säilitatakse vaid selle kohta, millist veebilehekülje osa külastati ning kui kaua seal peatuti. Neid andmeid kasutatakse vaid turvatehnilistel eesmärkidel ja veebilehe külastusstatistika koostamiseks, et veebilehte selle põhjal arendada ja selle kasutusmugavust suurendada.

11. Kuidas taotleda oma isikuandmete eemaldamist kohtulahendist?

Tsiviilkohtumenetluses, halduskohtumenetluses või põhiseaduslikkuse järelevalve menetluses võib isiku taotlusel või kohtu algatusel asendada lahendis isiku nime initsiaalidega ning mitte avalikustada tema isikukoodi, sünniaega, registrikoodi ega aadressi. Samuti võib kohus avaldada ainult otsuse resolutsiooni või jätta otsus avalikustamata, kui see sisaldab delikaatseid isikuandmeid ja kui otsuse isikuandmetega avalikustamine võib oluliselt kahjustada isiku eraelu puutumatust.

Kriminaal- ja väärteoasjades avaldatud kohtulahendis avalikustatakse süüdistatava nimi ja isikukood, isikukoodi puudumisel sünniaeg. Alaealise süüdistatava nimi ja isikukood või sünniaeg asendatakse initsiaalide või tähemärgiga. Teiste isikute nimed ja muud isikuandmed asendab kohus initsiaalide või tähemärgiga. Osal juhtudel võib kohus isikuandmete täiendavaks

kaitsmiseks avalikustada ka ainult kriminaal- või väärteoasjas tehtud lahendi sissejuhatuse ja resolutiiv- või lõpposa.

12. Kuidas tutvuda toimikute ja menetlusdokumentidega?

Dokumentide ja kohtutoimikutega tutvumist reguleerib [Riigikohtu asjaajamiskord](#) [24]. Kohtutoimikutega ja muude menetlusega seotud materjalidega saavad tutvuda menetlusosalised isikut tõendava dokumendi esitamisel; prokurörid töötõendi esitamisel; füüsiliste ja juriidiliste isikute esindajad esindust tõendava dokumendi ja isikut tõendava dokumendi esitamisel; ajakirjanikud ametitõendi esitamisel ja alles pärast asja menetluse lõppemist Riigikohtus; ning politseiametnikud politseiprefekti taotluse ja ametitõendi esitamisel. Soovitame tutvuda ka [kohtute haldamise nõukoja soovitustega kohtute meediasuhtluseks](#) [25].

Riigikohtu arhiivist saab materjale teabenõude alusel. ENSV Ülemkohtu arhivaalid varasematest aastatest (üldjuhul kuni 1971) on üle antud [Rahvusarhiivile](#) [26]. Üldised andmed Rahvusarhiivi kõigi fondide kohta on elektrooniliselt kättesaadavad [Rahvusarhiivi arhiiviregistri](#) [27] või arhiivi infosüsteemi <http://ais.ra.ee/> [28] kaudu.

13. Kuidas saada menetlusdokumentidest ära kirju ja väljatrükke?

Vastavalt [riigilõivuseaduse](#) [29] § 22 lg-le 13¹ ei tule kohtuasjas tasuda riigilõivu elektroonilise dokumendi elektroonilise väljastamise eest ega menetluse läbiviimiseks menetlusosalisele elektroonilise dokumendi väljatrüki esmakordse väljastamise eest. Sama seaduse § 61 kohaselt tasutakse kohtuotsuse või -määruse kordusära kirja väljastamise eest, samuti kohtumenetluse muu dokumendi või elektroonilise dokumendi väljatrüki väljastamise eest riigilõivu 0,3 eurot iga lehekülje eest.

Riigilõiv tuleb tasuda Rahandusministeeriumi arvelduskontole, kasutades kindlasti viitenumbrit 2900076284:

SEB pank – EE891010220034796011 (SWIFT: EEUHEE2X)
Swedbank – EE932200221023778606 (SWIFT: HABAEE2X)
Danske Bank – EE403300333416110002 (SWIFT: FOREEE2X)
Luminor Bank – EE701700017001577198 (SWIFT: NDEAEE2X).

14. Kuidas toimub isikute vastuvõtt Riigikohtus?

Isikuid võtab vastu esmaspäeviti kell 14.00–15.30 õigusteabe- ja koolitusosakonna peaspetsialist. Vastuvõtule tuleb registreeruda telefonil 7 309 030. Registreerumisel selgitatakse välja vastuvõtule pöördumise põhjus ja lepitakse kokku vastuvõtu kuupäev ja kellaaeg. Kuna Riigikohtul ei ole võimalik anda nõu ega õigusosalast konsultatsiooni, saab õigusteabe- ja koolitusosakonna peaspetsialist vastuvõtul selgitada vaid menetluskorda Riigikohtus.

15. Kuidas pöörduda Euroopa Inimõiguste Kohtusse?

Kui leiate, et Eesti riik on Teie suhtes rikkunud Euroopa inimõiguste konventsiooni või selle protokollidega tagatud õigusi ja vabadusi, võite esitada Euroopa Inimõiguste Kohtule avalduse. Enne seda peate siiski ammendama kõik riigisisesed õiguskaitsevõimalused – olema esitanud avalduse kohtusse ning kaevanud otsuse edasi üldjuhul kuni Riigikohtuni. Avalduse Euroopa Inimõiguste Kohtule saab esitada kuue kuu jooksul alates siseriikliku lõpplahendi tegemisest. Rohkem infot Euroopa Inimõiguste Kohtusse pöördumise kohta leiate näiteks [Euroopa Inimõiguste Kohtu infolehest](#) [30] ja [Välisministeeriumi Euroopa Inimõiguste Kohtu leheküljelt](#) [31].

16. Kuidas saada infot Riigikohtu külastamise kohta?

Riigikohtu külastamist puudutavate küsimustega palume pöörduda Riigikohtu kommunikatsiooniosakonna poole. Otsekontakt:

Iris Raudsik, kommunikatsioonispetsialist
telefon: 73 09 025
e-post: iris [dot] raudsik@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/abiks-riigikohtusse-poordujale>

Lingid

- [1] <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032015022?leiaKehtiv>
- [2] <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032015037?leiaKehtiv>
- [3] <https://www.riigiteataja.ee/akt/13261659?leiaKehtiv>
- [4] <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032015024?leiaKehtiv>
- [5] <https://www.riigiteataja.ee/akt/12849846?leiaKehtiv>
- [6] <http://www.kohus.ee/et/kohtumenetlus/kohtusse-poordumine>
- [7] <https://www.riigiteataja.ee/akt/122032011010?leiaKehtiv>
- [8] <https://www.riigiteataja.ee/akt/101042014003?leiaKehtiv>
- [9] <https://www.riigiteataja.ee/akt/106012016019?leiaKehtiv>
- [10] <https://www.riigiteataja.ee/akt/113042016004?leiaKehtiv>
- [11] <http://oiguskantsler.ee/et>
- [12] <http://www.riigioigusabi.ee/>
- [13] <http://www.kohus.ee/et/oigusabi/riigi-oigusabi>
- [14] <https://www.riigiteataja.ee/akt/106012016029?leiaKehtiv>
- [15] <https://www.riigiteataja.ee/akt/111022016007?leiaKehtiv>
- [16] <https://www.e-toimik.ee/>
- [17] <http://www.kohus.ee/et/riigiloivud/kontod-ja-viitenumbrid>
- [18] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?>
- [19] <https://www.riigikohus.ee/et/form/teabenoue>
- [20] <https://www.riigiteataja.ee/akt/106012016007?leiaKehtiv>
- [21] <https://www.riigiteataja.ee/akt/106012016010?leiaKehtiv>
- [22] <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010011?leiaKehtiv>
- [23] <https://www.riigikohus.ee/et/riigikohus/dokumendiregister>
- [24] <https://www.riigikohus.ee/et/riigikohus/riigikohtu-asjaajamiskord>
- [25] <http://www.kohus.ee/et/ajakirjanikule/kohtute-haldamise-noukoja-soovitused-kohtute-meediasuhtluseks>

[26] <https://www.ra.ee/et/rahvusrhiiiv/>

[27] <http://www.ra.ee/arhiiviregister/>

[28] <http://ais.ra.ee/>

[29] <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122014001?leiaKehtiv>

[30] http://www.echr.coe.int/Documents/Questions_Answers_EST.pdf

[31] <http://www.vm.ee/et/taxonomy/term/229>